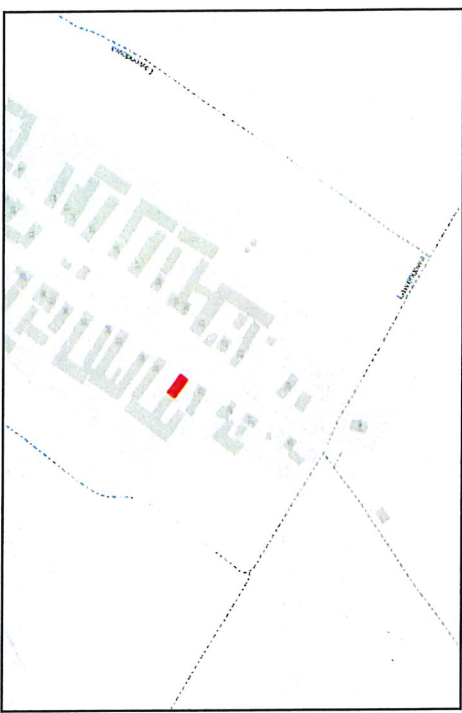


GEZ 23	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1880 r.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym	
		4. Adres Czeska Wieś nr 30, dz. nr 516	5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od wsch. 2. Widok od pld.-wsch. 3. Widok od ptn.-wsch. 4. Lokalizacja.

WÓJT
dumny
Tymoteusz Drebschok

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 1b
woj. opolskie

Stwierdzam zgodność
z oryginałem

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bönischdorf*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgoc. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony ok. 1880 r. w południowej części wsi, w zabudowie zagrodowej. Zwrocony szczytem w kierunku drogi, założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dwubarwnego łupka kamiennego. Od strony półn.-zach. przylega do niego niższy budynek gospodarczy. Elewacja pół-zach. pierwotnie pięciosiowa, w parterze częściowo przysłonięta wtórnym ganikiem z tarasem dostępnym otworem drzwiowym z poziomu drugiej kondygnacji. Elewacja pół-zach. trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie w parti dolnej dwuosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja półn.-wsch. w parterze siedmioosiowa, z otworami drzwiowymi w osiach trzeciej i piątej, brannym w osi siódmej (ob. okienny, wrota bramy zachowane). Dekoracja architektoniczna bogata, w szczególności w elewacji szczytowej. Otwory okienne parteru i szczytu w obramieniach wsparte na gzymsach podokiennych. Pomiędzy kondygnacjami pas ograniczony gzymsami, w polu którego trzy płyciny z dekoracją rautową. Każda ujęta lizenami stanowiącymi oparcie dla pilastrów ujmujących otwory okienne drugiej kondygnacji, na których opiera się proste belkowanie, ponad którym trójkątne naczółki. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, branny łukiem odcinkowym. Stolarka historyczna, wtórna i współczesna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania. W pokryciu dachowym występują ubytki, w szczególności w obrębie okapów. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe, tuż pod mury budynku. Rynny lokalnie pognane. Mury bez widocznych odczytów, występują ślady zawilgocenia. Tynki z niewielkimi ubytkami, lokalnie silnie zabrudzone. Wielkość i rozmieszczenie części otworów wskazuje na zmiany w obrębie otworowania, głównie poprzez powiększenie otworów wcześniejszych, ale także poprzez wybicie otworów nowych. Przy okazji zmian w otworowaniu zniszczeniu uległa część dekoracji architektonicznej. Stolarka okienna historyczna i wtórna, w stanie miernym, nowa nawiązuje formą do historycznej. Stolarka drzwiowa ahistoryczna.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- przegląd rynien i rur spustowych, wymiana w niezbędnym zakresie i odprowadzenie wód opadowych od murów,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenie otworów z dopuszczeniem stosowania blend; renowacji elewacji wraz z odtworzeniem fragmentów zniszczonych gzymsów i obramień otworów; kontynuacji wymiany stolarki okiennej wg przyjętego wzoru; wymiany stolarki drzwiowej na nową w formach nawiązujących do rozwiązań historycznych; renowacji skrzydeł brannych,
- usunięcie murowanego ganiku.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.



11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków